O93, f. 31ra; V630, f. 69ra; N442, f. 67rb; I83, f. 145ra; VD38, f. 138rb; SG670, p. 292a; P9629, f. 43r; Bcan4, f. 107v; E97, f. 77va; P102; BII13, f. 121va; S105, f. 106v

CUIUS[a] [b] [c] SUPRA ALEXANDRINIS[d] ET[e] AEGYPTIIS DIRECTA[f].

Bcan4: VII

P102; BII13: VII Exempla virtutum et promissiones supernę

[H. 7] <BII13, f. 121vb> Eusebius[g] Romanae[h] et apostolicae ecclesiae episcopus dilectissimis[i] et in Christi <O93, f. 31rb> caritate <I83, f. 145rb> unanimis[j] [k] caritatis glutino[l] [m] connexis[n] [o] fratribus per

---

2. Eusebius-Brief,5 [a] CUIUS] EPISTOLA CUIUS N442 | [b] Überschrift] EPISTOLA EUSEBII PAPAE DE REVERENTIA SACERDOTUM SG670; EPISTOLA IIa eusebii (EUSEBI BII13) papae P102; BII13; Überschrift fehlt S105 | [c] EPISTOLA CUIUS SUPRA ALEXANDRINIS ET AEGYPTIIS DIRECTA. Eusebius Romanae et apostolicae ecclesiae episcopus dilectissimis et in Christi caritate unanimis caritatis glutino connexis fratribus per Alexandriam et Aegyptum fehlt *E97* | [d] ALEXANDRINI P9629 | [e] ET fehlt P9629 **6** [f] DEREPTA P9629 **9** [g] usebius S105 | [h] ROMANE korr. aus ROMAE I83 **10** [i] delectissimis korr. aus delectissimus P9629 **12** [j] am Rande Unius animi hoc est unius voluntatis VD38 | [k] unanimis korr. aus unais, am Rande r BII13 [l] am Rande coniunctione VD38 | [m] clutino I83 | [n] am Rande colligatis consociatis VD38 | [o] conexis korr. aus cunexis Bcan4

Coll. Ans. ded. 1. VIII,65 (**85-91** Errorem ... reservari); **2. III,72** (**95-111** Quod ... altior); **3. III,73** (**288-316** Oves ... audiatur); **4. III,154** (**320-341** Nam ... reliqua); **5. X,27** (**345-349** Est ... quadruplum); **6. X,28** (**354-374** Et ... Amen)

Ps.-Remedius 1. c. 60 (**85-105** Errorem ... sectatur); **2. c. 60a** (**275-277** De ... reprehendere); **3. c. 61** (**288-293** Oves ... videantur)

Burchard 1. I,139 (**288-293** Oves ... videantur); **2. XI,25** (**345-349** Est ... quadruplum); **3. XI,27** (**354-364** Et ... omnes)

Sentenzen 1. c. 94 (**308-341** Prius ... eorum; *Textabfolge*: **333-341** Redintegranda ... eorum; **308-323** Prius ... nudatus)

Anselm v. Lucca 1. III,34 (**85-293** Errorem ... videantur); **2. III,50** (**308-341** Prius ... eorum; *Textabfolge*: **333-341** Redintegranda ... eorum; **308-323** Prius ... nudatus); **3. V,37** (**354-361** in ... damnatione)

Coll. trip. 1. A I,30,2 (**294-364** in ... omnes)

Ivo, Decr. 1. V,249 (**294-356** in ... restituat); **2. V,253** (**345-349** Est ... quadruplum); **3. XIII,37** (**345-349** Est ... quadruplum)

Ivo, Pan. 1. IV,39 (**288-293** Oves ... videantur); **2. IV,45** (**294-306** in ... redintegrentur); **3. IV,50** (**308-316** Prius ... audiatur)

Polycarpus 1. V,1,27 (**85-293** Errorem ... videantur); **2. IV,32,16** (**288-293** Oves ... videantur); **3. VI,14,11** (**354-364** Et ... omnes)

Gratian 1. C. II q. 7 c. 13 (**288-293** Oves ... videantur); **2. C. II q. 2 c. 4** (**294-306** in ... redintegrentur); **3. C. III q. 2 c. 6** (**308-315** Prius ... convocentur); **4. C. III q. 1 c. 4** (**333-336** Redintegranda ... revocanda); **4. C. XII q. 2 c. 10** (**354-361** in ... damnatione)

Alexandriam et Aegyptum domino militantibus[p] et rectam fidem tenentibus in domino salutem.

Benedictus <SG670, p. 292b> deus et pater domini nostri Iesu Christi, pater misericordiarum et deus totius consolationis, qui consolatur nos in omni tribulatione nostra, ut possimus et ipsi consolari eos, qui in omni pressura[q] sunt, per exhortationem[r], qua[s] exhortamur[t] ipsi a deo, quoniam, sicut abundant <S105, f. 107r> passiones Christi in nobis, ita et per Christum abundat[u] consolatio[v] nostra. Sive autem tribulamur pro vestra exhortatione[w] et[x] salute, sive exhortamur pro[y] vestra exhortatione, quae operatur in[z] tolerantia[a] [b] earundem[c] passionum, quas et nos patimur[d], et spes nostra firma est pro vobis scientes, quoniam[e], sicut socii passionum estis, sic eritis et consolationis.

Vetera, dilectissimi, transierunt et ecce facta sunt nova. Omnia autem ex deo, qui reconciliavit[f] nos sibi[g] per Christum <VD38, f. 138va> et dedit nobis ministerium[h] reconciliationis[i], quoniam quidem[j] deus erat[k] [l] in Christo mundum reconcilians[m] sibi[n] non reputans[o] illis delicta ipsorum et posuit[p] <V630, f. 69rb> in <I83, f. 145va> nobis verbum[q] <SG670, p.

---

13 [p] am Rande Servientibus VD38 **19** [q] am Rande Affliccione VD38 | [r] am Rande Consolacione VD38 | [s] quae korr. aus qua Bcan4 **20** [t] exhortamur] exortamur et N442; VD38; P102; BII13; exhortamus S105 **22** [u] habundant korr. aus habundat V630 | [v] consolatio nostra] consolationes korr. aus consolationas V630 **23** [w] exortatione et salute sive exhortamur pro vestra exortatione korr. aus exortatione BII13 | [x] et salute, sive exhortamur pro vestra exhortatione fehlt VD38 **24** [y] pro vestra korr. aus pro Bcan4 | [z] in fehlt E97 **25** [a] am Rande paciencia VD38 | [b] tolerantiam E97 | [c] earundam korr. aus erundem P102 **26** [d] am Rande sustinemus VD38 **27** [e] quoniam sicut korr. aus quoniam O93 **30** [f] am Rande Coniunxit consociavit ad pristinam pacem suam revocavit VD38 | [g] sibi per korr. aus sibi VD38 **32** [h] mynisterium korr. aus mysterium Bcan4 | [i] reconciliacionis korr. aus reconciliccionis VD38 | [j] quidam I83; Bcan4 **33** [k] am Rande pater in filio VD38 | [l] erat korr. aus era VD38 | [m] reconcilians korr. aus reconciliat SG670; reconciliat S105 | [n] sibi korr. aus nobis P9629 **34** [o] am Rande inproperans VD38 | [p] posuit in korr. aus posuit VD38 **35** [q] am Rande predicacionem VD38

---

2. Eusebius-Brief,15–28 Benedictus…consolationis] II Cor. I. 3—7. **29–40** Vetera…ipso] II Cor. V. 17—21.

293a> reconciliationis[r]. Pro Christo[s] ergo legatione fungimur[t] tamquam deo exhortante[u] per[v] nos, obsecramus pro[w] Christo: Reconciliamini[x] deo[y]. Eum[z], qui[a] non noverat peccatum, pro nobis peccatum fecit, ut nos efficeremur[b] iustitia[c] dei in ipso. Adiuvantes[d] autem exhortamur, ne in[e] vacuum gratiam[f] dei recipiatis. Ait[g] enim[h]: Tempore accepto exaudivi[i] te et in die salutis adiuvi[j] te. Ecce nunc <BII13, f. 122ra> tempus[k] acceptabile[l], ecce nunc[m] dies salutis. Nemini dantes ullam offensionem[n], ut non vituperetur[o] ministerium nostrum, sed[p] in omnibus exhibeamus nosmetipsos[q] sicut dei ministros in multa patientia, in tribulationibus, in necessitatibus, in angustiis[r], in plagis, in carceribus, in[s] seditionibus[t], in laboribus[u], <N442, f. 67va> in vigiliis, in ieiuniis, in castitate, in scientia, in longanimitate[v], in[w] suavitate[x], in spiritu[y] sancto, in caritate non ficta[z], in verbo veritatis, in virtute dei, per arma[a] iustitiae a[b] dextris[c] et a[d]

---

36 [r] reconciliacionis korr. aus reconciliciaonis VD38 | [s] am Rande misi a deo christi vice praedicamus VD38 **37** [t] fungimur korr. aus fungimus VD38 | [u] am Rande tamquam deus vos exortętur VD38 | [v] per nos] pro nobis V630; P9629; N442; E97 **38** [w] am Rande tamquam christus vos obsecret hoc est reget VD38 | [x] reconciliari korr. aus reconciliamini BII13 | [y] deo] deo qui korr. aus deo SG670 | [z] am Rande christum qui non peccavit deus pater peccatum pro nobis fecit cum illum in ara crucis pro peccatis nostris obtulit VD38 **39** [a] qui korr. aus quem S105 **40** [b] efficeremur korr. aus efficeremus VD38 | [c] iustitia korr. aus iustitia iustitia P9629 | [d] Adiurantes korr. aus Adiuvantes SG670 **41** [e] am Rande In vacuum gratiam dei recipit qui divinae inspiracioni suam voluntatem non coniungit ut simul operentur VD38 | [f] gratia I83 **42** [g] Ait enim korr. aus Ait V630 | [h] enim korr. aus tempore V630 | [i] exaudivi korr. aus exaudivit Bcan4 **43** [j] adiuvi korr. aus adiuvit Bcan4 **44** [k] tempus fehlt SG670 | [l] am Rande tempus acceptabile et die salutis tempus et dies sunt vitae praesentis in qua per penitenciam emendare possumus mala que fecimus VD38 | [m] nunc fehlt V630 **45** [n] offensione I83 | [o] vituperetur korr. aus viteperetur P102 **46** [p] sed in omnibus exhibeamus nosmetipsos sicut dei ministros, am Rande đ fehlt SG670 **47** [q] nosmetipso S105 **48** [r] ancustiis VD38; amgustiis Bcan4 **49** [s] am Rande sedicio est cum cives adverssis se pugnant VD38 | [t] seditionibus korr. aus seditionibus in laboribus P102 | [u] laboribus korr. aus laboraribus BII13 **51** [v] interlinear paciencia VD38 | [w] in suavitate fehlt SG670; S105 | [x] suavitate in korr. aus suavitate P9629 | [y] spiritus P9629 **52** [z] interlinear simulata VD38 **53** [a] interlinear opera VD38 | [b] ad VD38 | [c] interlinear in prospero VD38 | [d] ad P9629

40–78 Adiuvantes … omnipotens] ibid. VI. 1—18.

sinistris[e], per gloriam et ignobilitatem[f], per infamiam[g] et bonam famam[h], <SG670, p. 293b> ut seductores <VD38, f. 138vb> et veraces, sicut qui ignoti <I83, f. 145vb> et cogniti[i], quasi morientes, et ecce vivimus, ut castigati et non mortificati, quasi tristes[j], semper autem gaudentes[k], sicut <E97, f. 77vb> egentes[l] [m], multos autem locupletantes[n] [o], tamquam nihil habentes et omnia possidentes. Os nostrum[p] patet[q] ad vos, carissimi, cor nostrum dilatatum[r] est. Non angustiamini in carnalibus, angustiamini autem in spiritalibus, eandem[s] autem habentes remunerationem, tamquam filiis[t] dico, dilatamini[u] et vos[v].

Nolite iugum[w] ducere cum infidelibus[x]. Quae autem participatio[y] [z] iustitiae cum iniquitate aut quae societas luci ad[a] tenebras[b]? Quae autem conventio[c] [d] Christi ad Belial[e] [f] aut quae pars[g] fideli[h] cum[i] infidele[j]? Qui[k] autem consensus templo[l] dei cum idolis? Vos enim[m] estis[n] templum dei vivi, sicut dicit deus[o]: Quoniam inhabitabo in illis et inambulabo[p] et ero <BII13, f. 122rb> illorum deus <S105, f. 107v> et ipsi[q] erunt mihi populus[r], propter quod exite <SG670, p. 294a> de medio eorum et separabimini[s], dicit dominus[t], et

---

54 [e] interlinear in adversis VD38 | [f] ignobilitem I83 | [g] interlinear vituperacione VD38 **55** [h] interlinear laudem VD38 **57** [i] cogniti korr. aus cognoti BII13 **58** [j] am Rande proter persecutionem VD38 **59** [k] am Rande propter gaudium vite eterne VD38 | [l] am Rande penuriam pacientes VD38 | [m] egentes] et gentes Bcan4 **60** [n] interlinear divites facientes VD38 | [o] locuplentantes I83; locuplectantes VD38; Bcan4 **61** [p] vestrum VD38 | [q] interlinear apertum est VD38 **62** [r] dilatum VD38 **64** [s] eandem autem korr. aus eandem I83 **65** [t] filiis korr. aus filus Bcan4 | [u] am Rande Purgate corda vestra et spaciosum locum facite ad suscipiendam gratiam sancti spiritus VD38 | [v] vos] vos et VD38 **66** [w] am Rande pondus infidelitatis VD38 | [x] inimicis I83; VD38; SG670; Bcan4; P102; BII13; S105 **67** [y] paratipatio P102 | [z] interlinear communicacio VD38 **68** [a] a I83; P9629; Bcan4; ac VD38 | [b] tenebras] tenebras est I83; Bcan4 | [c] interlinear coniunctio VD38 [d] conversatio I83; Bcan4 **69** [e] am Rande belial hebraice latine dicit est sine iugo significat enim diabolum VD38 | [f] Belial] bellial est I83; Bcan4; benial E97 | [g] pras P9629 | [h] fideli cum] fidelium VD38 | [i] cum fehlt VD38 | [j] infideli O93; VD38; P102; infideli korr. aus infidele E97 | [k] Quę S105 **70** [l] templum korr. aus templo VD38 | [m] autem SG670; S105 **71** [n] eistis VD38 | [o] dominus V630; P9629 **72** [p] imambulabo SG670 **73** [q] ipsi korr. aus ipse V630 **74** [r] populos P102 **75** [s] separamini V630; SG670; P9629; E97; P102; BII13; S105; sperami VD38 | [t] deus N442

immundum[u] ne tetigeritis, et ego recipiam vos et ero vobis in[v] patrem[w], et vos eritis mihi in filios et filias, dicit dominus omnipotens.

Has igitur habentes promissiones, carissimi, mundemus <Bcan4, f. 108r> nos ab omni inquinamento <I83, f. 146ra> carnis et spiritus, perficientes sanctificationem in timore dei[x].

Bcan4: VIII

P102; BII13: VIII De errore corrigendo

[H. 8] Errorem <VD38, f. 139ra> vestrum corrigite, fratres, et ab omni erroris macula vos custodite, ut purum[y] deo munus offerre valeatis.

P9629; S105: Episcopos deo iudicio reservandos

Servos[z] dei nolite persequi. Episcopos nolite infamare neque accusare, quia deus eos[a] suo iudicio voluit[b] [c] reservari[d].

V630: Quod servi dei non sint persequendi nec accusandi

Bcan4: VIIII

P102; BII13: VIIII A quibus non sunt accusandi episcopi

[H. 9] Quod[e] enim non ab[f] humanis aut pravae vitae hominibus eos depravari aut accusari[g] voluit, ipse dedit exemplum, quando per seipsum et non per alium negotiantes eiecit[h] <N442, f. 67vb> sacerdotes[i] e[j] templo, et mensas[k] nummulariorum[l] proprio evertit flagello <V630, f. 69va> et eiecit de[m] templo, et sicut

---

76 [u] inmundum korr. aus mundum BII13 **77** [v] in fehlt P9629 | [w] patre VD38 **82** [x] deiii korr. aus deo P9629 **87** [y] purum korr. aus puro P9629; puram I83 **89** [z] am Rande drei Punkte N442 **90** [a] eos suo korr. aus eos SG670 | [b] noluit Bcan4 | [c] voluit reservari] reservat P102 **91** [d] servari SG670; S105 **95** [e] am Rande Nota V630 | [f] ab korr. aus lab I83 **96** [g] accusari korr. aus accusare SG670 **98** [h] eicit BII13 | [i] sacerdotes de templo] de templo sacerdotes E97 **99** [j] de V630; I83; VD38; P9629; E97; P102; BII13 | [k] mensas] mensas et korr. aus mensas I83; mensas et Bcan4 | [l] nummulariorum korr. aus numolariorum V630; nummolariorum SG670; S105 **100** [m] e SG670; Bcan4

79–82 Has…dei] ibid. VII. 1. **90–91** quia…reservari] Isid. syn. lib. II. no. 86. aut Ben. III. 259. 373. aut c. 12. (bis) Angilr. (c. 51. ibid.). Cf. Alex. 7, Eleuth. 5, Vict. 6, Fab. 17, Sixt. II. pp. 7, Iul. 19. **95–102** Quod…discernit] Ben. III. 441. (Isid. sent. III. 39. no. 5.) Cf. Anacl. 19, Iul. 16.

---

2. Eusebius-Brief,91 reservari] servare RC_1; reservare PG_1 **96** aut… accusari] *fehlt* PG_1 **99** e] de AL_1 **100** de] e RC_1

alibi ait[n]: Deus stetit in synagoga deorum, in medio autem[o] deos[p] discernit. <SG670, p. 294b> Dei[q] ergo ordinationem accusat[r], qui episcopos[s] accusat vel condemnat, dum minus[t] spiritalia quam terrena sectatur[u] [v].

Causa enim fidei et dilectionis, quibus salus christiana[w] consistit, multa me sollicitudine[x] [y] laborare[z] <P9629, f. 43v> compellit metuentem[a] [b], ne[c] probitas[d] [e], quae in suis <BII13, f. 122va> fuerat amputanda[f] principiis[g], processu[h] temporis <O93, f. 31va> et pertinacior[i] fiat et altior. <VD38, f. 139rb>

P9629: In macusandos episcopos

Bcan4: X

P102; BII13: X Quod inimicum sit et incongruum eos misceri nominibus catholicorum sine[j] discretione qui episcopos vel reliquos sacerdotes vexant

[H. 10] Nam[k] inimicum nimis[l] est atque incongruum eos, qui episcopos vel reliquos veros[m] [n] sacerdotes <I83, f. 146rb> sua[o] persecutione[p] vexantur[q], catholicorum nominibus sine <E97, f. 78ra> discretione[r] misceri, cum iam[s] natam[t] impietatem[u] non

---

101 [n] dicit SG670 **102** [o] autem deos korr. aus autem S105 | [p] deos korr. aus deus P9629; deus I83; Bcan4; P102 | [q] am Rande Nota V630 **103** [r] accusat qui episcopos accusat korr. aus accusat I83 | [s] episcopos korr. aus episcopus VD38 **104** [t] interlinear Non VD38 **105** [u] am Rande imitatur VD38 | [v] rectatur S105 **107** [w] christiana korr. aus christiana fidei BII13 | [x] am Rande studio VD38 | [y] sollicitudini P102 | [z] laborare fehlt SG670 **108** [a] am Rande defendentem VD38 | [b] mestuentem VD38 | [c] ne fehlt N442; VD38; P102 | [d] am Rande perfectio bonitas VD38 **109** [e] pravitas V630; P9629; E97; improbitas I83; SG670; Bcan4; BII13; S105 [f] amputandam VD38; amputata E97 **110** [g] principis I83 | [h] processum I83; Bcan4 **111** [i] am Rande perseverantior VD38 **115** [j] sive P102 **117** [k] am Rande z V630 | [l] nimis korr. aus nimi BII13 **118** [m] vero P102 | [n] veros sacerdotes korr. aus sacerdotes veros S105 **119** [o] sua] sua se S105 | [p] persecutione korr. aus percutione VD38 | [q] vexant VD38; SG670; E97; P102; BII13; S105 **121** [r] discretiori P102 | [s] iam natam] damnatam SG670; S105 | [t] natam impietatem] nata impiętate Bcan4 | [u] impietem S105

102–105 Dei…sectatur] c. 1. Angilr. aut Ben. III. 167. II. 365. (Isid. sent.III. 39. no. 2.) Telesf. 3. **106–111** Causa…altior] Leon. M. ep. 71. (1, 1012.) **117–126** Nam…amputari] eiusd. ep. 80. c. 3. c. 2. i. f. (1, 1040.)

---

105 sectatur] sectantur PG_1 **106–274** Causa…erroris] *fehlt* AL_1; PG_1

deserentes[v] ipsi[w] sua[x] pravitate condemnant[y], quos convenit[z] aut[a] percelli[b] pro[c] perfidia[d], aut[e] laborare[f] pro venia[g], quia sicut plenum pietatis[h] est[i] oppressis[j] [k] caritatem dominicam[l] redhiberi[m], ita iustum est[n] omnia[o] perturbantis[p] auctoritatem[q] amputari[r]. Miror, carissimi, quare tam cito moveminis[s] atque[t] a[u] vestro <SG670, p. 295a> sensu transferimini[v], cum scriptum[w] sit: Post concupiscentias tuas[x] non eas[y] et[z] a voluntate[a] tua avertere. Si praestes[b] [c] animae tuae concupiscentias eius, faciet[d] [e] te in gaudium inimicis tuis. Ne[f] oblecteris[g] [h] in turbis nec in[i] modicis[j]. Adest[k] enim commissio illorum. Ne fueris mediocris in contentione[l] ex[m] fenore, et non est tibi nihil in saeculo. Eris[n]

---

122 [v] ferentes SG670; S105 | [w] ipse O93; N442; Bcan4; ipsa I83 | [x] sua] sua se SG670; S105 | [y] condempnant korr. aus condempnent P9629; condempnantur V630; E97; condemnant korr. aus condemnunt BII13; contemnant S105 **123** [z] convenit] convenit aut digna satisfactione resipisci S670; aut digna satisfactione resipisci korr. aus convenit aut digna satisfactione digna S105 | [a] am Rande N SG670 | [b] percellit I83 | [c] pro fehlt P102 | [d] perfidia kor. aus perdia V630; perfidia aut digna satisfactione resipisci korr. aus perfidia P9629 | [e] aut laborare pro venia] ne tale quid alterum laborare proveniat SG670; S105 | [f] liberare V630 **124** [g] venia] venia ne tale quid alteri laborare proveniat korr. aus venia P9629 | [h] pietatis] pietatis opus SG670; S105 | [i] est fehlt P102 | [j] interlinear afflictis VD38 | [k] oppressis korr. aus oppressit V630; oppssis VD38 **125** [l] dominica VD38 | [m] exibere korr. aus rediberi P9629; exhibere SG670; S105 | [n] est] est per SG670; S105 | [o] omnem E97 **126** [p] perturbantis] perturbantes eius korr. aus perturbantes SG670; perturbantis korr. aus perturbatis P102; perturbantes S105 | [q] auctoritate V630; VD38; SG670; BII13; S105 | [r] amputare korr. aus amputari P9629; amputare SG670; S105 **127** [s] moveamini SG670; S105 | [t] atque korr. aus atqui I83 | [u] ad O93; VD38 **128** [v] transferemini O93; Bcan4; transferimini korr. aus transferemini P9629 | [w] sscriptum P9629; scriptum korr. aus spcriptum VD38 **129** [x] tuas non eas et a voluntate (voluptate VD38) tua avertere. Si praestes animae tuae concupiscentias eius korr. aus tuas VD38 | [y] interlinear ambules VD38 | [z] et a korr. aus et P102 | [a] voluptate VD38; P102; BII13 **130** [b] praestes korr. aus praestas BII13 | [c] interlinear Concedas VD38 **131** [d] facit VD38; P102; facit korr. aus faci BII13 | [e] faciet te] fatiete P9629 | [f] Ne korr. aus Nec E97 **132** [g] interlinear delecteris VD38 | [h] oblecteris korr. aus oblectaris V630; oblectoris VD38; delecteris E97 | [i] in modicis] immodicis I83 | [j] interlinear parvis VD38 | [k] Adest enim] a duobus enim est E97 **133** [l] comtemptatione Bcan4 **134** [m] am Rande ex lucro VD38 | [n] Eris korr. aus Erit Bcan4

126–128 Miror…transferimini] Galat. I. 6. **128–135** Post…vitae] Ecclesiastic. XVIII. 30—33.

enim invidus[o] tuae[p] vitae. Operarius ebriosus non locupletabitur[q], et qui spernit modica, paulatim[r] decidet[s]. <I83, f. 146va>

SG670: Vina venusque pari passu dant praevaricari

Vinum[t] et mulieres <BII13, f. 122vb> apostatare[u] [v] [w] faciunt[x] sapientes et arguunt[y] sensatos, et qui[z] se iungit[a] fornicariis <VD38, f. 139va> erit nequam[b]. <S105, f. 108r> Putredo et vermes[c] hereditabunt illum, et extolletur in exemplum maius[d] et tolletur de numero anima eius. Qui[e] credit cito, levis[f] corde est et minorabitur[g], et qui delinquit[h] in[i] animam suam, insuper habebitur[j]. Qui gaudet[k] iniquitatem[l] [m], denotabitur[n] [o] [p], et qui odit correptionem[q], minuetur[r] <SG670, p. 295b> vita[s], et qui odit loquacitatem[t], extinguit maliciam[u]. Qui peccat in animam suam, poenitebitur[v], et qui iucundatur[w] in malicia, denotabitur. Ne[x] iteres verbum nequam[y] et durum, et non minoraberis. Amico et inimico[z] noli enarrare[a] sensum tuum, et si est tibi delictum[b], noli denudare[c]

---

135 [o] am Rande Contrarius VD38 | [p] tuae vitae] vitae tuae SG670 **136** [q] am Rande Ditabitur abundabit VD38 | [r] interlinear par VD38 **137** [s] am Rande Corruet iminorabitur VD38 **139** [t] am Rande N I83 | [u] am Rande furere a sensu recedere VD38 | [v] apostcatare V630 | [w] apostatare faciunt] apostata reficiunt O93 **140** [x] faciunt korr. aus faciant S105 | [y] interlinear repraehendunt VD38 | [z] qui se] quis se korr. aus quis SG670; quis S105 **141** [a] coniungit SG670; S105 | [b] am Rande malus VD38 **142** [c] vermis V630 **143** [d] manus P9629 **144** [e] am Rande N SG670 | [f] am Rande Instabilis VD38 **145** [g] am Rande al. inmor[abitur] Bcan4; immorabitur P102 | [h] am Rande peccat VD38 | [i] in animam suam] manu sua korr. aus manum suam, am Rande R V630 **146** [j] habebitur korr. aus habetur BII13 | [k] gaudet] gaudet in korr. aus gaudet SG670 | [l] interlinear ni E97 | [m] iniquitate VD38; E97; P102; BII13 **147** [n] am Rande repraehensibilis erit VD38 | [o] denudabitur SG670; S105 | [p] denotabitur qui odit correptionem minuetur vita et qui odit loquacitatem extinguit maliciam Qui peccat in animam suam poenitebitur et qui iocundatur in malicia denotabitur korr. aus denotabitur O93 | [q] am Rande Emendacionem VD38 | [r] minuet korr. aus minuetur SG670 **148** [s] vitam SG670; S105 | [t] loquacitate BII13 **149** [u] malitia I83 **150** [v] penitebit V630; P9629; E97 | [w] iucundatur] locum dat I83; VD38; SG670; Bcan4; P102; BII13; S105 **151** [x] am Rande N SG670 | [y] am Rande malum VD38 **152** [z] inimicos Bcan4 | [a] narrare I83; Bcan4; E97; errare VD38; errore BII13 **153** [b] peccatum VD38 | [c] am Rande manifestare VD38

135–195 Operarius…prudens] ibid. XIX. 1—28.

[d]. <N442, f. 68ra> Audiet enim te et custodiet[e] te, et quasi[f] defendens[g] peccatum odiet[h] te, et sic[i] adhaerebit[j] tibi semper. Audisti[k] verbum adversum[l] proximum? Commoriatur[m] [n] in te fidens[o], quoniam non te disrumpet[p] [q]. A facie verbi[r] parturit fatuus[s], tamquam gemitus[t] partus infantis[u]. Sagitta infixa femori[v] carnis[w], sic verbum in corde <I83, f. 146vb> stulti. Corripe[x] amicum, <V630, f. 69vb> ne forte, cum fecerit iniuriam[y], non[z] intellexerit, et[a] dicat: Non feci[b], aut[c] si fecit[d], ne iterum <VD38, f. 139vb> addat facere. Corripe[e] proximum, ne forte non dixerit, et si[f] dixerit, ne[g] forte iteret[h]. Corripe amicum, saepe enim fit[i] commissio, et non omni verbo credas. <E97, f. 78rb> Est[j], qui labitur[k] lingua <BII13, f. 123ra> sua, sed non ex animo[l]. <SG670, p. 296a> Quis est[m] enim, qui non deliquerit[n] in lingua sua? Corripe proximum[o], antequam commineris[p] [q], et da[r] locum timori altissimi[s], quia omnis sapientia[t] timor dei[u] et in[v] illa est[w] timere[x] deum <Bcan4, f. 108v> et in omni sapientia[y]

---

154 [d] denudare korr. aus denudere VD38 | [e] custodiat O93; P9629; custodiet korr. aus custodiat V630; cudiet VD38 **155** [f] quasi] quia si Bcan4 | [g] defendens korr. aus deferendens BII13; defendesis S105 | [h] odiet korr. aus odie BII13 | [i] sicut N442; I83; Bcan4 | [j] am Rande coniungetur VD38 **156** [k] Audistis P9629; VD38; P102; BII13 | [l] adversus V630; P9629; N442; E97 **157** [m] am Rande extinguatur VD38 | [n] Commoriatur] cum moriatur Bcan4 | [o] am Rande fiduciam habens VD38 **158** [p] am Rande perturbabit VD38 | [q] dirumpet E97 | [r] interlinear doleo VD38 | [s] fatuus korr. aus factuus O93 **159** [t] genitus SG670; S105; genitur Bcan4 | [u] infantis korr. aus infatis P102 | [v] femori korr. aus femoris SG670; S105 | [w] canis korr. aus carnis V630; canis SG670; S105 **160** [x] am Rande Increpa VD38 **162** [y] iniuriam] iniuriam et korr. aus iniuriam V630; iniuriam et E97 | [z] am Rande N SG670 | [a] et fehlt E97 | [b] fecit Bcan4; BII13 | [c] aut si] ausi P9629 **163** [d] fecerit V630; P9629; I83; VD38; SG670; Bcan4; E97; P102; BII13; S105 **164** [e] Corripe proximum, ne forte non dixerit, et si dixerit, ne forte iteret fehlt BII13 | [f] si korr. aus si forte SG670 **165** [g] ne fehlt SG670 | [h] lieret P9629 | [i] fecit I83 **167** [j] am Rande N SG670 | [k] am Rande peccat VD38 **168** [l] anima korr. aus animo Bcan4 | [m] est enim korr. aus est BII13 **169** [n] dereliquerit VD38; deliquerit korr. aus dereliquerit P102; delinquerit BII13 | [o] proximum] proximum tuum BII13 **170** [p] am Rande promittas vindictam VD38 | [q] commiserit SG670; commineris] commiseris inserit korr. aus commiserit inserit S105 | [r] da korr. aus dabat S105 | [s] altissimo V630; Bcan4 **171** [t] sapientia] sapientia neque (interlinear vel atque V630) scientia V630 | [u] domini N442 | [v] in fehlt BII13 | [w] est fehlt V630; P9629 [x] timore S105 **172** [y] sapiente P102

dispositio legis. Non est sapientia[z] nequitiae[a] [b] scientia et[c] non est cogitatus bonus[d] in illa. Peccatorum prudentia est nequitia[e] et in[f] ipsa exsecratio[g], et est insipiens, qui imminuitur sapientia. Melior est homo, qui deficit[h] sapientia et deficiens sensu in timore, quam qui abundat sensu et transgreditur[i] legem altissimi. Est[j] sollertia[k] certa et ipsa iniqua[l], et est, qui emittit[m] verbum certum[n] enarrans veritatem. Est[o], qui nequiter[p] [q] humiliat se et interiora eius plena sunt dolo. Et[r] est iustus[s] [t], qui[u] se nimium submittit[v] a multa humilitate, et[w] [x] est iustus, qui inclinat faciem et fingit[y] non videre[z] se[a] [b], quod ignoratum <I83, f. 147ra> est, et si[c] ab[d] [e] imbecillitate[f] virium[g] vetetur[h] [i] peccare[j], si invenerit <SG670, p. 296b> tempus[k] malefaciendi[l], malefaciet. <VD38, f. 140ra> Ex[m] visu cognoscitur vir et ab occursu[n] faciei cognoscitur sensatus[o].

BII13: de agnitione uniuscuiusque

Amictus[p] [q] corporis et risus[r] dentium et ingressus[s] hominis enuntiant de illo. Est[t] correptio mendax in

---

173 [z] sapienter P102 | [a] am Rande malicie VD38 | [b] neque V630; P9629; P102; nequitiae] non est E97 **174** [c] et non] neque E97 | [d] interlinear vel nisi V630 **175** [e] nequiciam VD38 | [f] in fehlt BII13 | [g] am Rande Abhominacio VD38 **177** [h] defecit VD38 **178** [i] transgreditur korr. aus trangreditur I83 **179** [j] Est korr. aus Et V630 | [k] am Rande studium diligentia VD38 | [l] nequitia E97 **180** [m] emit P9629; mittit P102 | [n] certum] certum et SG670; S105 | [o] Et I83 **181** [p] am Rande maligne VD38 | [q] nequiter korr. aus nequitur P9629 **182** [r] Et est iustus, qui se nimium submittit a multa humilitate fehlt V630 | [s] istus VD38 | [t] iustus qui se nimium submittit a multa humilitate et est iustus korr. aus iustus Bcan4 | [u] qui se korr. aus qui P102 | [v] am Rande humiliat inclinat VD38 **183** [w] et est korr. aus et N442 | [x] et est iustus fehlt E97 **184** [y] am Rande simulat VD38 | [z] videret VD38 | [a] sed P9629 | [b] se quod] si quid SG670; S105 **185** [c] si fehlt SG670; S105 | [d] ad O93; P9629; N442; ob VD38 | [e] ab imbecillitate] ad imbecillitatem V630; I83; Bcan4; E97; ob inbecillitatem VD38; BII13; hoc imbellicitatem P102 | [f] imbelicitatem VD38 | [g] am Rande virentium VD38 | [h] am Rande prohibeatur VD38 | [i] vetetur] ut ea, am Rande R V630; veretur SG670; ut et ea P9629; vertetur S105 **186** [j] peccare] peccare Et SG670; S105 | [k] tempora SG670; S105 **187** [l] maleficiendi V630 | [m] am Rande Nota I83 **188** [n] am Rande Ilaritate vultus VD38 **189** [o] sensatus korr. aus sensatur P9629 **191** [p] am Rande Vestimenta ornat VD38 | [q] Amicus S105 | [r] rusus P9629 | [s] ingressus korr. aus ingessus P9629 **192** [t] Et SG670; S105

ira[u] contumeliosi[v], et est indicium, quod non probatur <BII13, f. 123rb> esse bonum, et est tacens et ipse est prudens. Quam[w] bonum est <S105, f. 108v> arguere quam irasci et confitentem in oratione[x] non prohibere. Concupiscentia[y] [z] spadonis[a] devirginavit[b] iuvenculam[c], sic[d] qui facit per[e] vim iudicium[f] iniquum. Quam[g] bonum est correptum[h] manifestare poenitentiam[i], sic[j] enim effugies voluntarium[k] peccatum. Est tacens[l], qui invenitur sapiens, et est odilibis[m], qui procax[n] est ad loquendum. Est autem tacens non habens sensum loquelae, et est[o] tacens sciens[p] tempus apti temporis. <P9629, f. 44r> Homo[q] sapiens[r] [s] tacebit usque ad tempus, lascivus[t] [u] autem et imprudens non servabunt[v] tempus. Qui[w] multis utitur verbis, laedit[x] [y] animam suam, et qui potestatem sibi assumit iniuste odietur. <SG670, p. 297a> Est[z] processio[a] in[b] malis <N442, f. 68rb> viro indisciplinato et est <E97, f. 78va> inventio[c] <I83, f. 147rb> in[d] detrimentum. Est datum, quod non est utile, et[e] est datum, cuius retributio[f] duplex. Est[g]

---

193 [u] ore V630; E97 | [v] interlinear iniuriosi blasphemi VD38 **195** [w] am Rande magis VD38 **196** [x] orationem O93; P9629 **197** [y] am Rande Nota I83 | [z] Concupiscentia korr. aus Concupiscentiam I83; Concupiscentiam Bcan4 | [a] am Rande eunihi VD38 | [b] am Rande corrupit VD38 **198** [c] iuvenculam korr. aus invenculam VD38 | [d] si BII13 | [e] per vim iudicium] praeiudicium VD38; P102; BII13 | [f] am Rande condempnationem VD38 **199** [g] am Rande magis VD38 | [h] correpta korr. aus correptu V630; correptum korr. aus incorreptum VD38 **200** [i] penitentiam korr. aus potentiam BII13 | [j] si P9629 | [k] voluntarium korr. aus volutarium P102 **201** [l] tacens korr. aus itacens P9629 **202** [m] am Rande odio dignus VD38 | [n] am Rande Impudens inverecundus importunus VD38 **203** [o] est fehlt I83 **204** [p] sciens fehlt V630; sciens korr. aus scien I83 | [q] am Rande Nota I83 **205** [r] sapiens korr. aus sapiens sapiens P102 | [s] sapiens tacebit korr. aus sapiens SG670 | [t] am Rande Cupidus ad loquendum ioculator verbosus VD38 | [u] lascivus korr. aus lacivus SG670; lascivius Bcan4; lacivus S105 **206** [v] servabit V630; N442; P9629; SG670; E97; S105 | [w] am Rande Nota I83 **207** [x] am Rande nocet VD38 [y] lędit animam suam korr. aus animam suam lędit SG670 **208** [z] Est korr. aus Et V630; Et SG670; S105 **209** [a] am Rande Incessus deambulatio VD38 | [b] in malis fehlt BII13 **210** [c] inventio korr. aus invento BII13 **211** [d] in fehlt SG670; S105 **212** [e] et fehlt BII13 | [f] tribulatio SG670; S105 | [g] sed V630; est korr. aus et P9629; sed, interlinear vel est E97

195–244 Quam… intermissione] Ecclesiastic. XX. 1—28.

propter gloriam <VD38, f. 140rb> minoratio[h] [i], et est, qui ab humilitate levabit[j] [k] caput. Est, qui multa redimat[l] modico pretio et est restituens ea[m] septuplum. Sapiens in verbis seipsum amabilem[n] facit, gratiae autem fatuorum effundentur[o], <O93, f. 31vb> datus[p] insipientis[q] non erit utilis[r] tibi. Oculi enim illius[s] septemplices[t] [u] sunt. Exigua[v] dabit et[w] multa improperabit[x] et apertio[y] oris illius <V630, f. 70ra> inflammatio[z] [a] est, hodie fenerat[b] quis et cras expetit[c], et odibilis homo huius[d] [e] modi. Fatuo[f] non erit amicus[g] et non erit gratia[h] <BII13, f. 123va> bonis[i] illius. Qui enim edunt panem illius, falsae linguae sunt, quotiens[j] et quanti irridebunt eum neque enim, quod habendum[k] erat, directo[l] sensu distribuit, similiter et quod non erat habendum. Lapsus[m] [n] falsae linguae quasi, qui a pavimento <SG670, p. 297b> cadens, sic[o] casus[p] [q] malorum <I83, f. 147va> festinanter[r] venient[s]. Homo ingratus[t] quasi fabula[u] vana in ore indisciplinatorum[v] assidua erit. Ex ore fatui reprobabitur[w] parabola[x], non enim dicit illam in

---

213 [h] am Rande humiliacio VD38 | [i] minaratio S105 **214** [j] am Rande Exaltabit VD38 | [k] levavit SG670; S105 **215** [l] am Rande Comparet aquirat VD38 | [m] ea fehlt V630; eas VD38; Bcan4; a P102 **216** [n] amabilem korr. aus amabiliam P9629; amabalem I83 **217** [o] am Rande Dispergentur VD38 | [p] datus] Datus est P9629 **218** [q] insipientis korr. aus insapientis S105 | [r] utile V630; N442 | [s] illius septemplices sunt. Exigua dabit et (ad VD38) multa improperabit et apertio oris illius korr. aus illius VD38 **219** [t] am Rande universa prospicientes VD38 | [u] septemplices korr. aus septimplices V630; septimplices O93; N442; VD38; SG670; BII13; S105 | [v] am Rande Parva VD38 | [w] ad VD38 **220** [x] inproperavit O93; V630; P9629; inproperavit korr. aus inproperabit N442 | [y] apertior P102 **221** [z] inflammato Bcan4; P102 | [a] inflammatio est] inflammationem I83 | [b] am Rande Comodat praestat VD38 | [c] am Rande Requirit VD38 **222** [d] interlinear talis VD38 | [e] hus N442 | [f] statuo P9629 **223** [g] animicus VD38 | [h] gloria O93; gratiam P102 | [i] boni SG670; bonis illius] boni illius korr. aus boni, am Rande R S105 **225** [j] quoties V630; Bcan4; quotiens korr. aus quoties E97 **226** [k] habendum] ab eodem, am Rande R SG670; ab eo dum S105 | [l] directio korr. aus directo Bcan4; directio S105 **227** [m] am Rande Casus ruina VD38 | [n] lapsum BII13 **228** [o] sio P9629 **229** [p] am Rande ruine pericula VD38 | [q] casus korr. aus cadens us I83 | [r] festinanter korr. aus festinenter P9629 | [s] veniunt P102 **230** [t] am Rande Non aptus VD38 | [u] stabula P9629 **231** [v] indisindisciplinatorum P9629; indisciplinatorum korr. aus indisplinatorum E97 **232** [w] reprobatur P9629; reprobabitur] que probabitur Bcan4 | [x] parabolam Bcan4

tempore suo. Est[y] [z], qui vetatur[a] peccare ab inopia[b] et in[c] requie sua stimulabitur[d]. Est[e], qui perdet[f] animam suam pro[g] [h] confusione et ab imprudenti[i] persona perdet[j] eam, personae autem acceptione perdet[k] se. <VD38, f. 140va> Est[l] [m], qui pro[n] confusione promittit[o] amico et lucratus[p] est eum[q] inimicum gratis[r]. Opprobrium[s] enim nequam in homine[t] [u] mendacium[v] et in ore indisciplinatorum[w] assidue[x] erit. Laudat[y] [z] furem assiduitas viri mendacis, perditionem[a] autem ambo hereditabunt. Mores[b] [c] hominum mendacium[d] sine honore, et confusio illorum cum ipsis sine intermissione.

Vos, fratres, monemus profutura[e] hominibus[f] invicem <S105, f. 109r> desinenter[g] [h] sectari[i] in caritate Christi, similiter obsecramus <I83, f. 147vb> vos in domino, ut digne ambuletis[j] vocatione[k], qua vocati estis cum omni humilitate <SG670, p. 298a> <Bcan4, f. 109r> et mansuetudine, <BII13, f. 123vb> cum patientia[l] supportantes invicem[m] in caritate, solliciti[n]

---

233 [y] et I83; Bcan4 | [z] Est qui] Equi VD38 | [a] am Rande prohibetur repelletur reicietur VD38 | [b] inopi S105 **234** [c] in requie] inopia I83 | [d] am Rande Compungetur inflammabitur VD38 | [e] Est qui] Equi VD38 | [f] perdit N442; VD38; P102; BII13; perdat I83; SG670; S105; perdit korr. aus perdat Bcan4 **235** [g] am Rande pro erubiscentia VD38 | [h] pro korr. aus prę V630 | [i] imprudente SG670; S105; inprudenti korr. aus inprudentia BII13 **236** [j] perdit N442; VD38; P102; BII13;; perdet korr. aus perdat S105 | [k] perdit N442; VD38; P102; BII13 **237** [l] Et P102 | [m] Est qui] Equi VD38 | [n] pro korr. aus pre V630; prae S105 **238** [o] promittat SG670; S105 | [p] lucratus est korr. aus lucratus VD38 | [q] um P102 | [r] am Rande sine merito VD38 **239** [s] am Rande Confusio vituperio VD38 | [t] am Rande hominem P9629 | [u] hominem I83; P9629; omne SG670; S105 | [v] am Rande mentiencium VD38 **240** [w] indisciplinatorum korr. aus indisplinatorum E97 | [x] assiduus I83; assidua VD38; assiduum P102; BII13 | [y] am Rande Nota I83 | [z] lauda P102 **241** [a] perdictionem VD38 **242** [b] am Rande Consuetudines VD38 | [c] Maiores SG670; Mores] Maior est S105 | [d] interlinear id est falsorum SG670 **245** [e] am Rande Auxiliatura Adiutorium datura VD38 | [f] omnibus korr. aus hominibus SG670 **246** [g] interlinear perseveranter VD38 | [h] indesinenter korr. aus desinenter V630; indesinenter I83; VD38; SG670; E97; S105 | [i] am Rande quęrere immitari VD38 **248** [j] ambulatis P102 | [k] vocationi korr. aus vocatione I83 **251** [l] pacientiam korr. aus paciente O93 | [m] invice P9629 | [n] Sollicite O93; VD38; Solliciti korr. aus Sollicite I83; SG670

245–274 Vos… erroris] Ephes. IV. 1—14.

servare unitatem[o] spiritus in vinculo pacis, unum corpus et unus spiritus, sicut vocati estis in una[p] spe <E97, f. 78vb> vocationis[q] vestrae, unus dominus, una fides, unum baptisma, unus deus[r] et pater omnium[s], qui super omnes et per omnia et[t] in omnibus nobis. Unicuique autem nostrum data[u] est gratia secundum mensuram donationis <N442, f. 68va> Christi, propter[v] quod dicit: Ascendens in altum captivam[w] duxit captivitatem, dedit dona hominibus. Quod autem[x] ascendit, quid[y] est, nisi quia et descendit primum in inferiores partes[z] terrae? Qui descendit, ipse est[a], et[b] qui ascendit super omnes caelos, ut impleret[c] omnia. Et ipse <VD38, f. 140vb> dedit quosdam quidem apostolos, quosdam autem prophetas, alios vero evangelistas, alios autem pastores et doctores ad consummationem[d] [e] sanctorum in opus ministerii in aedificationem corporis[f] Christi, donec occurramus omnes in unitatem fidei et agnitionis[g] filii dei in virum[h] perfectum[i], in[j] mensuram aetatis <I83, f. 148ra> plenitudinis Christi, ut iam non simus[k] <SG670, p. 298b> parvuli[l] fluctuantes[m] et circumferamur omni vento doctrinae in nequitiam[n] hominum, in astutia ad circumventionem erroris.

---

252 [o] unitatem korr. aus unitati I83 **253** [p] una spe] unam spem E97 **254** [q] vocationis korr. aus vocationis n I83 **255** [r] dominus V630; VD38 | [s] omnium qui korr. aus omnium P102 **256** [t] in omnibus nobis. Unicuique autem nostrum data est gratia secundum mensuram donationis Christi *fehlt VD38* **257** [u] datata P102 **258** [v] propter korr. aus proter BII13 **259** [w] am Rande Christus captivitatem nostram secum duxit captivam quia carnem nostram quam sine peccato ex virgine sumsit renovatam per resurrectionem et gloriam inmortalitatis exornatam secum ad celum (celum korr. aus celo VD38) exaltavit et in dextera patris conlocavit VD38 **260** [x] autem fehlt I83 **261** [y] quod P9629 **262** [z] partes korr. aus partis Bcan4 | [a] esse S105 | [b] et fehlt V630 **263** [c] adimpleret SG670 **267** [d] am Rande perfectionem VD38 | [e] consumatione I83 **268** [f] am Rande hoc est ecclesia VD38 **269** [g] am Rande cognitionis VD38 **270** [h] virum korr. aus virtute SG670; virtute .S105 | [i] perfectum in korr. aus perfectum SG670 | [j] in fehlt S105 **271** [k] scimus Bcan4 **272** [l] am Rande Dominum iesum christum qui perfectae aetatis erat hoc est triginta annorum quando cepit praedicare in qua aetate omnes resurgent de terre pulvere et hoc est quod dicit in mensura maturitatis plenitudinis christi VD38 | [m] interlinear Instabiles VD38 **273** [n] nequitia VD38; SG670; P102; BII13; S105

De[o] occultis enim cordis alieni temere iudicare iniquum est, et eum, cuius non[p] videntur opera[q] nisi[r] bona, peccatum[s] est ex suspicione[t] repraehendere.

V630: Quod oves non debeant reprehendere pastorem suum nisi a recta fide exorbitaverit nec ullatenus accusare possunt

P9629: Oves ergo que pastori suo commisse fuerunt eum nec repraehe[n]dere nisi a recta fide ex[or]bitaverit debent nec ullatenus accusare po[ssunt]

Bcan4: XI

E97: De pastore ęcclesię

P102; BII13: XI Quod oves suo pastori commisse non possint eum accusare

S105: Oves pastorem accusare nequeunt

[H. 11] <BII13, f. 124ra> Oves[u] ergo[v], quae[w] pastori suo commissae fuerunt[x], eum nec repraehendere, nisi a recta fide exorbitaverit[y] [z] , debent nec ullatenus accusare possunt, quia facta pastorum <V630, f. 70rb> oris[a] gladio ferienda non sunt, quamquam recte[b] repraehendenda[c] videantur.

Ideo ista dicimus[d], quia[e] in scriptis[f] vestris repperimus

BII13: quod clerici suum pastorem repraehendere non queant

---

275 [o] am Rande drei Punkte N442; am Rande Nota I83; am Rande N SG670 **276** [p] si P102 | [q] opera nisi] nisi opera O93 | [r] nisi korr. aus si V630 **277** [s] peccatum korr. aus pectum VD38 | [t] suspitione korr. aus suspiratione V630; suspiratione P9629; suspectione Bcan4; BII13 **288** [u] am Rande z V630; am Rande Nota E97 | [v] vero I83; SG670; Bcan4; S105 | [w] qui Bcan4 **289** [x] fuerint SG670; E97; S105 **290** [y] am Rande Discesserit VD38 | [z] exorbitaverint Bcan4; S105 **292** [a] eorum SG670; S105 | [b] recta N442; P9629 **293** [c] repraehendenda korr. aus repraehendende V630; repraehenda S105 **294** [d] dicimus korr. aus diimus BII13 | [e] quia korr. aus quam BII13 | [f] scripturis I83; SG670; Bcan4; S105

275–277 De…repraehendere] Prosp. Aquit. s. 21. Cf. Zeph. 7, Sixt. II. pp. 7. **275–361** De…damnatione] Eadem leguntur in Ioann. I. pp. ep. 1. **288–291** Oves…possunt] sec. Isid. sent. III. 39. no. 6. aut conc. Aquisgr. a. 816. lib. 1. c. 31. Cf. Fab. 22, Corn. 4, Greg. M. ad Fel. **288–361** Oves…damnatione] Eadem leguntur in Symm. syn. V. **291–292** quia…sunt] Greg. M. reg. past. III. 4. aut conc. cit. lib. I. c. 103. Cf. Fab. 22, Greg. M. ep. ad Fel. (Pelag. II. pp. ep. 3.)

288–289 Oves…repraehendere] *fehlt* PG_1 **288** ergo] vero RC_3; DB_1; ID_2; IP_1; PG_2; DG_1 **288–289** pastori…suo] suo pastori AL_1; DG_1 **289** fuerunt] fuerint RC_3; DB_1; AL_1; ID_2; IP_1; PG_2; sunt DG_1 **290** recta] *fehlt* DG_1 | debent] *fehlt* PG_1; DG_1 **292** oris] eorum RC_3; DB_1; PG_2 **292–293** recte…repraehendenda] reprehendenda recte DG_1 **294** scriptis] scripturis CT_1; ID_1; IP_2; DG_2

quosdam[g] episcopos vestris[h] in partibus a[i] propriis ovibus accusatos, aliquos[j] videlicet ex suspicione et aliquos <VD38, f. 141ra> ex certa[k] ratione, et idcirco quosdam suis[l] esse[m] rebus exspoliatos[n], quosdam vero a propria sede pulsos.

S105: De episcopo rebus nudato suis

Quos[o] scias[p] nec ad[q] synodum comprovincialem[r] nec[s] ad[t] generalem[u] posse convocare[v] [w], nec in aliquod[x] iudicare[y], antequam cuncta, quae[z] eis[a] ablata[b] sunt, legibus potestati[c] <SG670, p. 299a> eorum redintegrentur[d] [e]. <I83, f. 148rb>

P9629: De episcopo nudatus suis

Prius ergo oportet omnia illis legibus redintegrari[f] et[g] ecclesias, quae sibi sublatae[h] sunt, cum omni privilegio[i] suo restitui[j] et postmodum <S105, f. 109v> non[k] ab[l] angusti[m] temporis spatio[n] [o], sed tantum

---

296 [g] quosdam korr. aus quodam P9629 | [h] vestris korr. aus vestros P9629 | [i] a korr. aus a prae I83 **297** [j] aliquos korr. aus aliquo P102 **298** [k] certa korr. aus certo SG670 **299** [l] suis esse rebus] esse rebus suis V630 | [m] esse rebus] rebus esse Bcan4 | [n] expoliatus VD38 **302** [o] Quod Bcan4 | [p] sciatis SG670; S105; sciatis korr. aus scias E97 | [q] a VD38 | [r] conprovincialem korr. aus conprovincilem P9629 | [s] non P9629 **303** [t] a P9629 | [u] generationem VD38 | [v] interlinear vel ri E97 | [w] vocare V630; P9629; convocari VD38; SG670; P102; BII13; S105; convocari korr. aus convocare Bcan4 | [x] aliquid V630; aliquo korr. aus aliquod N442; aliquibus P9629; aliquo I83; VD38; E97; P102; BII13, aliquod korr. aus aliquo Bcan4 **304** [y] diiudicare O93; iudicari VD38; P102; BII13; diiudicari SG670; S105; iudicari korr. aus iudicare Bcan4 | [z] quae] que ab Bcan4 | [a] ei P9629; sibi VD38 | [b] sublata V630; P9629; sullata E97 **305** [c] potesti P102 **306** [d] am Rande restaurentur VD38 | [e] redintegrentur korr. aus redintegrantur V630; redintegrantur P102 **308** [f] redintegrari et korr. aus redintegrari Bcan4 | [g] et fehlt I83 **309** [h] am Rande subtracte VD38 **310** [i] prȩvilegio S105 | [j] am Rande reddi VD38 **311** [k] nos O93; P9629 | [l] sub V630; I83; SG670; Bcan4; E97; S105 | [m] am Rande parvi, interlinear terreni VD38 | [n] spatium I83 | [o] spatio sed tantum temporis fehlt SG670

304–310 antequam…restitui] sec. Syn. III. Symm. Cf. Evarist. 7, Sixt. II. pp. 7. **311–313** sed…videntur] sec. epit. Aegid. ad leg. Rom. Visig. c. un. C. Th. II. 26. cf. Fel. II. pp. 12. ix.

---

299 esse…rebus] rebus esse CT_1 **300** pulsos] depulsos DG_2 **302** scias] sciatis CT_1; ID_1; IP_2; DG_2 **303** convocare] convocari CT_1; ID_1; IP_2; DG_2 aliquod] aliquo ID_1; DG_2 **304** iudicare] iudicari CT_1; ID_1; IP_2; DG_2 ablata] sublata CT_1; IP_2; DG_2 **308** illis] expoliatis DG_3 **310** suo] sibi DG_3 **311** ab] sub IP_3 | angusti] angusto AL_2 | angusti…spatio] angusto tempore aspatium DG_3 | spatio] spatium AL_2 **311–312** tantum… indulgeatur] *fehlt* AL_2

temporis spatium eis indulgeatur[p], quantum exspoliati[q] vel expulsi esse videntur, <E97, f. 79ra>

I83: De episcopo nudatis suis aliquod

antequam ad synodum convocentur[r] et[s] ab omnibus quisque suae provinciae episcopis audiatur[t].

Bcan4: XII

P102; BII13: XII Quod expoliatus[u] vel expulsus non possit convocari ad causam nec diiudicari[v]

[H. 12] <BII13, f. 124rb> Nam nec convocari[w] ad[x] causam nec diiudicari[y] potest exspoliatus[z] vel expulsus, quia[a] non[b] est privilegium[c] [d], quo[e] exspoliari possit <N442, f. 68vb> iam nudatus. Unde et antiquitus[f] decretum est[g]: <P9629, f. 44v>

BII13: de expoliatis

Omnes[h] possessiones[i] et omnia sibi sublata atque fructus cunctos ante litem[j] [k] contestatam[l] [m] praeceptor[n] vel primas[o] possessori restituat. Et alibi scriptum

---

312 [p] am Rande tribuatur VD38 | [q] exspoliari V630 **315** [r] convocentur korr. aus vocentur VD38 | [s] ut I83; SG670; S105 **316** [t] audiantur P102 **318** [u] expoliatus korr. aus epoliatus P102 **319** [v] iudicari P102 **320** [w] convocari ad causam korr. aus convocari Bcan4 | [x] ad causam fehlt I83 **321** [y] diiudicari potest korr. aus diiudicari V630; iudicari SG670; S105 | [z] expoliatus korr. aus expoliatur SG670; expoliatur S105 **322** [a] quoniam SG670; S105 | [b] non est fehlt VD38 | [c] am Rande Lex consuetudo VD38 | [d] privilegio P102 | [e] quo korr. aus quod SG670; quod S105 **324** [f] antiquitus] antiquitus ita korr. aus antiquitus SG670 | [g] est] est ut korr. aus est V630 **326** [h] am Rande Nota V630 | [i] possessiones korr. aus possiones VD38 **327** [j] am Rande contecionem VD38 | [k] litem contestatam] litis contestationem SG670; S105 | [l] am Rande costitutam VD38 | [m] contestatem korr. aus contestatam P9629; contestatem I83 | [n] praepraeceptor VD38 **328** [o] interlinear patriarcha VD38

315–316 et…audiatur] Ben. II. 381. III. 104. aut c. 26. Angilr. (c. 15. conc. Ant. D.) Cf. Fab. 26, Fel. II. pp. 12. xviii, Sixt. III. fin. **322–323** quia…nudatus] Ennod. lib. apol. (p. 337.) aut Ben. add. III. 8. Cf. Sixt. 1. pp. 6, Sixt. II. pp. 6, Iul. 12. **326–328** Omnes…restituat] l. Rom. Visig. Cod. Gregor. III. 5. 1. aut Ben. add. III. 103. Cf. Steph. 6.

---

312 spatium…indulgeatur] eis indulgeatur spacium CT_1 | indulgeatur] indulgeatur sed DG_3 **313** expulsi] pulsi ID_1 | esse] *fehlt* DG_3 | videntur] videbantur DG_3 **321** diiudicari] iudicari CT_1; ID_1 **321–322** exspoliatus…expulsus] expulsus vel expoliatus $74T_1$; AL2 **323–332** Unde…statutum] *fehlt* $74T_1$; AL_2 **328–341** Et…reliqua] Item ID_1 **328–349** Et…quadruplum] Idem CT_1

habetur: Ille, qui violentiam[p] [q] <VD38, f. 141rb> pertulit universa[r] in statu[s] [t], quo[u] fuerant, recipiat et, quae possedit, securus teneat. Et[v] alibi[w] in synodalibus patrum decretis et regum[x] edictis legitur statutum: Redintegranda[y] sunt omnia exspoliatis vel eiectis episcopis praesentaliter[z] <SG670, p. 299b> ordinatione pontificum et in eorum[a], <I83, f. 148va> unde <O93, f. 32ra> abscesserunt[b] funditus revocanda quacumque[c] condicione temporis aut[d] dolo aut captivitate aut virtute maiorum[e] aut per quascumque[f] iniustas causas res ecclesiae vel proprias aut substantias[g] suas perdidisse noscuntur ante accusationem[h] aut regularem ad synodum vocationem[i] eorum, et reliqua.

Bcan4: XIII

P102; BII13: XIII Quod in antiquis ecclesiis statutis[j] decretum sit ut qui aliena invadit omnia restituat cum multiplicatione

[H. 13] Est[k] etiam in antiquis[l] ecclesiae statutis[m] decretum, ut[n], qui aliena invadit[o], non exeat impunitus, sed cum multiplicatione[p] omnia restituat. Unde et[q] in evangelio scriptum est: Quod si aliquid

---

329 [p] am Rande afflictionem ablacionem damnum VD38 | [q] violaentiam korr. aus violantiam Bcan4; violentiam korr. aus volentiam BII13 **330** [r] universa in korr. aus universa V630 | [s] factu VD38; P102 | [t] statu quo korr. aus statu BII13 | [u] quod VD38; P102; qo Bcan4 **331** [v] am Rande z V630 | [w] alib I83 **332** [x] regnum P9629 **333** [y] Redintegranda korr. aus Redntegranda BII13 **334** [z] praesentialiter E97 **335** [a] eorum] eorum potestatem SG670; S105 **336** [b] abscesscerunt korr. aus absesscerunt P102 | [c] quaecumque O93; P9629; I83; SG670; S105; quacumque korr. aus quecumque Bcan4 **337** [d] au P9629 **338** [e] malorum SG670 | [f] quascumque korr. aus quasque SG670 **339** [g] substantias korr.. aus substantiam VD38 **340** [h] accusatione I83 **341** [i] vocatione P9629 **343** [j] statutis korr. aus statis BII13 **345** [k] Et E97 | [l] antiquis korr. aus atiquis P9629 | [m] statutis korr. aus statis BII13 **346** [n] am Rande z V630 | [o] am Rande Rapit aufert occupat VD38 **347** [p] multiplicatione korr. aus multiplitione BII13 **348** [q] et fehlt SG670; S105

329–331 Ille…teneat] l. Visig. VIII. 1. 2. aut Ben. II. 161. 353. **333–340** Redintegranda…noscuntur] sec. epit. Aegid. ad leg. Rom.Vis. Paul. sent. I. 7. s. 2. Cf. Pelag. II. pp. ep. 3. **345–347** Est…restituat] Cf. Iul. 11. **348–349** Quod…quadruplum] Luc. XIX. 8.

334–336 praesentaliter…revocanda] etc. usque funditus revocanda eodem modo ut supra DG_4 **335** eorum] eo loco $74T_1$; AL_2 **345** etiam] *fehlt* ID_1 **348** aliquid] aliquid aliquem DB_2

defraudavi[r], reddo quadruplum[s]. <Bcan4, f. 109v> <BII13, f. 124va>

Bcan4: XIIII

P102; BII13: XIIII Quod in legibus saeculi cautum sit ut qui rem subripit alienam in undecuplum restituat

[H. 14] Et[t] in legibus[u] saeculi[v] cautum[w] habetur: Qui[x] rem subripit[y] alienam, illi, cuius res direpta[z] est, in undecuplum[a], quae[b] sublata sunt, restituat.

BII13: quod aliena nullum invadere praesumat

Et[c] in lege divina legitur: Maledictus omnis, qui transfert terminos proximi[d] sui. Et dicit omnis populus[e]: Amen. Talia ergo non praesumantur[f] absque ultione, nec exercentur[g] absque sua damnatione. Pacem <SG670, p. 300a> et non damnum[h] aut iniustitiam <V630, f. 70va> alicuius sectamini[i] in[j] invicem et in omnes. Veritatem[k] autem[l] facientes in <I83, f. 148vb> caritate crescamus in illo per[m] omnia, <VD38, f. 141va> qui est caput, Christus, ex quo

---

349 [r] defraudavi korr. aus defraudari P9629; defraudavi korr. aus defraudavit P102 | [s] quadrupplum korr. aus quadupplum P9629 **354** [t] Et in legibus saeculi cautum habetur: Qui rem subripit alienam, illi, cuius res direpta est, in undecuplum, quae sublata sunt, restituat. Et korr. aus que sublata sunt restituat VD38 | [u] legibus korr. aus egibus P9629 | [v] saecularibus E97 | [w] interlinear id est scriptum SG670 | [x] am Rande z V630 **355** [y] subripiat P102 | [z] directa Bcan4 **356** [a] decuplum korr. aus undecuplum V630 | [b] qua I83 **358** [c] am Rande z V630 **359** [d] proximi korr. aus promi VD38 **360** [e] populus fehlt P9629 | [f] praesumentur N442; pręsummuntur SG670; S105 **361** [g] exercebuntur N442; exerceantur VD38; E97; P102; BII13 **362** [h] damnum korr. aus damno P102 **363** [i] sectamini korr. aus sectami I83 | [j] in fehlt V630; I83; SG670; S105 **364** [k] Veritate P9629 | [l] autem] autem autem VD38 **365** [m] per omnia qui est caput Christus] qui est caput christus per omnia E97

358–360 Maledictus…Amen] Deuter. XXVII. 17. aut Ben. II. 381. Cf. Fab. 10, Iul. 11. **362–364** Pacem…omnes] Hebr. XII. 14. **364–370** Veritatem…caritate] Ephes. IV. 10. 16.

---

354 saeculi] secularibus ID$_1$ **355** cuius] cui DG$_5$ | direpta] dirempta DB$_3$ **356** undecuplum] novum PG$_3$ | restituat] restituantur PG$_3$ **359–360** Et… Amen] *fehlt* AL$_3$; DG$_5$ **361** exercentur] exerceantur AL$_3$; CT$_1$; PG$_3$; DG$_5$ | sua] *fehlt* DB$_3$; AL$_3$; CT$_1$; ID$_3$; PG$_3$; DG$_5$ **363** in] *fehlt* PG$_3$ **363–364** in…invicem] *fehlt* CT$_1$ **364** omnes] omnes. Proinde si quis ecclesiasticas oblationes, et quod Deo (Domino PG$_3$) consecratum fuerit (est AL$_3$; DG$_5$), rapuerit, vel consenserit facientibus, ut sacrilegus diiudicetur, et damnum in quadruplum restituat, et canonice poeniteat DB$_3$; AL$_3$; CT$_1$; ID$_3$; DG$_5$

totum corpus compactum[n] et connexum[o] [p] per omnem iuncturam subministrationis[q] secundum operationem in mensuram uniuscuiusque[r] membri[s] augmentum[t] [u] corporis facit in aedificationem[v] sui in caritate.

De cetero, carissimi, gaudete[w], <E97, f. 79rb> perfecti estote[x], exhortamini[y], idem[z] [a] sapite, pacem habete, et deus pacis et[b] dilectionis erit vobiscum[c]. Dominus custodiat[d] vos et nunc et[e] in die aeternitatis. Amen.

Data VIIII[f] Kal. Octobr[g]. Constante[h] v[i] [j]. c. cons[k].

O93, f. 32ra; V630, f. 70va; N442, f. 68vb; I83, f. 148vb; VD38, f. 141va; SG670, p. 300a; P9629, f. 44v; Bcan4, f. 109v; E97, f. 79rb; P102; BII13, f. 124va; S105, f. 109v

---

367 [n] am Rande coniunctum VD38 | [o] am Rande conligatum VD38 | [p] convexum P9629 **368** [q] subministrationis] subministrationis qui korr. aus subministrationis SG670 **369** [r] uniusquiusque P9629 | [s] membri korr. aus membra V630; membri] membri in I83; menbri in Bcan4 | [t] am Rande multiplicacionem VD38 | [u] augmentum korr. aus augmentam V630; aucmentum P9629 **370** [v] aedificatione O93; P9629 **371** [w] gaudete] gaudete et V630; P9629; E97 **372** [x] state SG670; S105 | [y] exoracmini P9629; exhortamini korr. aus exhotamini SG670 | [z] am Rande unum VD38 | [a] idem] id est O93 **373** [b] et korr. aus et deus SG670 | [c] vobiscum korr. aus nobiscum SG670 **374** [d] custodiat vos] vos custodiat E97 | [e] et in korr. aus et P9629 **375** [f] VIII I83; VIIIII BII13 | [g] octubr. VD38; P102 | [h] Constante] constante et constantio korr. aus constante SG670 | [i] v. c.] vv. cc. P9629 | [j] v. c. cons] IIII. cc. conss. V630; vv. cc. conss. P9629; Bcan4; E97; viris claris consulibus SG670 | [k] conss VD38; P102; BII13; S105

371–373 De…vobiscum] II Corinth. XIII. 11. **373–374** Dominus…aeternitatis] II Petr. III. 18. **375** Data…cons] sec. c. 1. vit. Euseb. in libr. pontif.